

УДК 636.4.082.11

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПІДВИЩЕННЯ РЕПРОДУКТИВНИХ ЯКОСТЕЙ СВИНЕЙ

В.Д. КАРАПУЗ – к. с.-г. н, доцент, Херсонський ДАУ

Рівень репродуктивних якостей тварин відображає відповідність прийнятій технології адаптаційним можливостям тварин і в певній мірі є критерієм оптимальності середовища. Дане поняття фертильності плідників і маток можна розглядати як репродуктивність фітнеса, основними компонентами яких є потенціал розмноження, росту і розвитку виживаємості.

З вказаних позицій проведені нами дослідження направлені на розробку параметрів оцінки і прогнозу репродуктивних якостей свиней універсальних і м'ясних порід, виходячи із інтенсивності формоутворюючих процесів в ранньому онтогенезі і інтер'єрних тестів.

На основі проведених досліджень нами рекомендовано технологічний проект підвищення репродуктивних якостей свиней в умовах племінних і товарних господарствах. Основні елементи рекомендованого технологічного проекту подані в табл. 1.

На першому етапі при проведенні селекційних робіт ведеться відбір ремонтних свинок із гнізда з багатоплідністю маток 11-12 порослят, молочністю 55-60 кг і середньою масою порослята при відлученні не менше 18 кг. Звертається увага на вирівняність гнізда, наявність при відлученні 8-9 порослят в гнізді. Для свинок обов'язковим є рівномірність розподіл в кількості 12-14 сосків.

На другому етапі дослідження ведеться оцінка ступені статевого диморфізму в гніздах, з яких буде вестись відбір ремонтних свинок. Для цього в гніздах ведеться облік живої маси кнурів і свинок до відлучення і на основі одержаних даних розраховуються показники диморфізму слідуючими способами:

- 1) відношення маси кнурів і маси свинок;
- 2) різниця в живій масі кнурів і свинок;
- 3) по різниці відносної швидкості росту хрячків і свинок;
- 4) виходячи із середньої маси гнізда з використанням алометричних рівнянь.

Виходячи з аналізу рівня статевого диморфізму проводять відбір свинок для ремонту стада. При цьому проводять аналіз продуктивності маток в залежності від рівня статевого диморфізму гнізд з яких вони походять. Тому на другому етапі відбирають ремонтних свинок в

універсальній породі з гнізда, де встановлені поліморфізм в бік чоловічої статті.

В спеціалізованих породах також ведеться відбір в бік переваги живої маси самців при використанні оцінки різниці в живій масі і відносній швидкості росту.

Якщо для оцінки поліморфізму використовується показник співвідношення маси самців і самок, то слід вести відбір ремонтних свинок із значенням цього показника близького до 1. В цьому році досягається максимальна багатоплідність і маса гнізда.

Слідуючим етапом відбору ремонтних свинок є обмін співвідношення статей в гніздах з яких походять матки. В усіх випадках більш високі репродуктивні якості в групах маток, де спостерігається відхилення в співвідношенні статей від очікуваного 50:50 в бік переваги самців. Так в української степової білої породі встановлено явну перевагу маток одержаних з гнізд в співвідношенні самців і самок в порції 71:29.

При використанні для відбору маток інтер'єрних тестів, що необхідно проводити в селекційно-генетичних центрах, племзаводах з врахуванням інтегрального показника маси гнізда слід вести відбір маток по рівню активності ферментів - з більш низькою активністю лужної фосфатази (нижче 1,83 ммоль/л) і з підвищенням рівнем аспартрансферази (вище 127 г/л). Такий відбір маток забезпечує суттєве збільшення маси гнізда до відлучення і маси одного поросяти (30 кг і 4,6 кг).

На заключному етапі технологічного відбору ремонтних свинок ведуть оцінку інтенсивності їх формування з розподілом на класи М-, М⁰, М+. Після розподілу виробників і самок на класи по мірним класам здійснюють їх підбір за слідуючими групами: М- x М⁰, М⁰ x М⁰, – для підвищення репродуктивних якостей і М⁰ x М+, М+ x М+ для підвищення живої маси нащадків. При використанні явища регресії високі показники продуктивності нащадків одержують при підборі М- x М-, підвищення резистентності і збереженності молодняка досягається при підборі кнурів і свиноматок модального класу.

Таким чином на основі проведених досліджень рекомендовані організаційно-технологічні передумови відбору ремонтних свинок універсальних і м'ясних порід, реалізація яких забезпечує високий рівень репродуктивних якостей.

Таблиця 1 - Основні елементи технологічного проекту

Назва компоненту	Строк і метод оцінки	Прогнозуємі ознаки
1. Оцінка ремонтних свинок за походженням і продуктивністю матерів	При народженні від оцінених батьків і після відлучення маток-першоопоросок	Прогнозування багатоплідності і материнських ознак свиноматки
2. Оцінка статевого ди-морфізму гнізд із яких походять ремонтні свинки.	При відлученні поросят в 45-60 днів 1. Співвідношення маси самців до маси самок. 2. Різниця в живій масі самців і самок. 3. Використання аллометричних рівнянь.	Репродуктивність якостей маток до відлучення, співвідношення в гніздах
3. Оцінка співвідношення статей в гніздах, з яких знаходять свинки	При народженні поросят. Відхилення від очікуваного співвідношення 50:50 або 52:48 з оцінкою суттєвості їх різниці по критерію X^2	Багатоплідність маток і співвідношення нащадків в їх гніздах
4. Оцінка інтер'єрних показників ремонтних свинок	У віці 2-4 міс. Визначення активності ферментів перерамінування, ліпідного і вуглеводного обміну. Побудування рівняння множинної лінійної регресії.	Рівень репродуктивних якостей свиноматок.
5. Оцінка і відбір ремонтного молодняка для відтворення виходячи з інтенсивності формування в ранньому онтогенезі.	При контрольному вирощуванні до віку 6-8 місяців. Визначення параметрів інтенсивності формування і класів розподілу по мірним ознакам	Репродуктивність якостей свиноматок
6. Підбір виробників і маток з урахуванням їх класів розподілу	При закріпленні на період злучної компанії кнурів і маток	